

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Aen-Merckingen Van Den Eerw. P. Cornelius Hazart,
Priester der Societeyt Jesv.**

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1662

Het VI. Capittel Van`de authoritevt der Pausen van Roomen.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71393)

Augustinus leert dat men oock als &c. 439
nter alleen in dese boozgaende stucken / maer
oock in andere loffelijcke ghewoonten der Kercke
/vande welke in r'besonder den selven Out-
hader handelt *Epist. 118. ad Ianuar. Epist. 116. ad Casu-
lan lib. 4. de bapt. contra Donat. Cap. 24. Epist. 108. ad Selen-
cian. De fide & operibus Cap. 9. &c.*

HET VI. CAPITTEL

Van de autoriteyt der Pausen van Roomen.

Hoe groot dat Augustinus dese autoriteyt
heeft gheacht boven de autoriteyt van an-
dere Bisschoppen / kan men doen blyken
uyt sijne schriften op seer veele/ende verscheden
plaetsen.

Ten eersten seyt hy *lib. 1. contra duas Epist. Pelagian.
ad Bonif. cap. 10* dat den Paus van Roomen hoo-
gher presideert als de andere. Ghy en ontweer-
dicht u niet (seyt hy tot den Paus van Roomen
Bonifacius) vrient te sijn vande ootmoedighe, alhoewel
ghy hoogher presideert.

Dit seght hy klaerder daernaer : De herderlijcke
toesicht is aen ons allegaer, die het officie des Bissch-
doms bedienen, gemeen; alhoevvel ghy in dat officie
uytsteekt met een verhevender t'sop.

Ten tvyceden *Epist. 157. ad Optatum: Pelagius, ende Ce-
lestius*, ten sy dat sy verbeteret sijnde, penitentie doen,
sijn de heele Christelijcke vverelt deur, veroordeelt,
door de toesicht vande bisschoppelijcke Concilien, in
de bystant des salichmakers, die sijne Kercke beschermt,
als oock vande twee eerwaardige Prelaten vande Apo-
stolijcken stoel, den Paus *Innocentius*, ende den Paus *Zo-
zymus* van welke dinghen, exemplaren van verschede
brieven r'zy besonderlijck tot die van *Afriken*, r'zy in
r'gemeen tot alle de Bisschoppen, vanden voorseyden

stoel (van Roomen) sijn uytgegeven : Indien de selve brieven, *Opiate*, uwe heylicheyt noch niet ter handt gecomen en zijn, vvy hebben se u doen senden.

Wat sal Partije segghen van dese authoziteyt/ dat de Pausen van Roomen, in die tijden / hare brieven/in de welke zy de ketters Pelagium, ende de Caelestium verdoemden/ ghesonden hebben aen alle de Bisschoppen in t'gemeen ? is dit niet een teeken van meerder authoziteyt boven alle de andere Bisschoppen?

Hier staet oock wel te bemercken dat Augustinus meer als op twintich verscheyden plaetsen den stoel van Roomen, noemt den Apostolijcken stoel, waerom dien stoel/meer soo ghenoecht/als de stoelen van Antiochien, Alexandrien, ende Ierusalem?

Ten derden seght Augustinus *Epist. 162.* Dat het Prinsdom vanden Apostolijcken stoel in Roomsche Kercke altijt ghesloereert heeft.

Ydele uyt-vlucht van Partije.

Dominus Cabeljau in sijn Memory-boeck *Part. I. pag. 387.* soecht niet verscheyden redenen dese leste spreuke Augustini, om verre te stooten/ seggende.

Voor eerste: Wilt Augustinus hiermede te kennen gheven, dat by den Roomschen stoel de heerschappije was over alle andere stoelen? dit en blijkt niet.

Doeght nu alle de voorgaende spreucken van Augustinus samen/ende het sal u datelijck blijcken/ want hy noemt het een Prinsdom: wat is dit? dat is soo hy seght *Lib. 1. contra duas Ep. Pelag. c. 1.* Een hoegher presidentie als andere, dat is/soo hy spreekt in t' selve boeck / een officie 'twelck met meerder verhevenheydt uytsteekt, boven alle de andere bisdommen: dat is / dat sy aen alle de Bisschoppen in t'ghemeen hare brieven souden / met de welke sy de ketters verdoemt hadden/soo hy seght *Epist. 151.* dat is/een officie/

officie/soo hy spreekt *Epist. 162. ad Episcopos Donatistas* het welck den Paus Melchiades bedienende / heeft sijn authoriteyt getoont ober d'andere Bisschoppen / wanneer hy ghestelt/ende begheert heeft / dat soo wanneer daer twee Bisschoppen, door twist ende tweedracht op de selve plaette ghestelt waren, dat dien soude bevesticht worden, die den eersten gheordineert was, ende dat men den anderen soude voorsien van eene andere ghemeente, om die te regeren; waerom Augustinus den selven Melchiades noemt / den vader van't Christelijck volck.

Siet nu Domine Cabeljau, oft dit Prinsdom, van't welck Augustinus hier spreekt / gheene heerschappij medezacht ober alle andere Stoelen.

Verhalven soo noemt Augustinus dit Prinsdom, het Prinsdom vanden Apostolijcken Stoel, waerom dit meer / ende soo menighmael gheseydt vanden Stoel van Roomen? hoe en heeft hy noyt desen tijtel ghegheben / soo besonderlijck/aen andere Stoelen?

D. Cabeljau stelt hier teghen / ten tweeden een andere spreucke Augustini ghetrocken upt sijn tweede boeck *de peccat. merit. & remiss. cap. 13.* daer hy seght dat Paulus verkregen heeft het Prinsdom van soo groot een Apostelschap.

Maer dit en doet hier ter sake niet / de wille het seker is dat alle d'Apostelen Princen sijn gheweest vande H. Kercke.

Maer de questie is / waerom dat Augustinus het Prinsdom vanden Apostolijcken Stoel, *besonderlijck toeschijft* aen den stoel van Roomen, ende niet aen andere stoelen / die oock vande Apostelen asquamen?

Theodoretus, seght D. Cabeljau, *ten derden lib. 4. de haer* seyt / dat Nestorius verkregen heeft het Prinsdom des Bisdoms van Constantinopelen.

Maer Theodoretus en noemt dat niet / het Prinsdom van den Apostolijcken stoel

Ten anderen is het ongherijmt upt dese eenige spreucke Theodoreti te willen verklaren den sijn

Au-

Augustini: D. Cabeljau moest bewijfen dat Augustinus, selve/opt de andere Bischdommen den naem heeft ghegeven van Prinsdom, jae van Prinsdom vande Apostolijcken stoel.

Doozders/ dat my D. Cabeljau eens segghe / of den stoel van Constantinopelen, daer noyt Apostel hadde gheseten/den stoel/ende Prinsdom was vande heele gantsche werelt?

Op en sal my dit/buyten twijffel/ niet toestemmen: hoe dan gemaccht met Theodoretus, die des sen boorzeyden stoel daer booz hant: in dier boezghen dat Theodoretus niet te breiden is / met den stoel van Constantinopelen, te noemen een Prinsdom, maer oock/her Prinsdom vande heele gantsche werelt; met wat recht: op wat fundament / ghemerckt selve in dien stoel noyt Apostel hadde gheseten? soo dat in desen de authoziteyt van Theodoretus niet en kan ghelden / ten zy dat my D. Cabeljau wil toestemmen/ dat het t' gheboelen der ouden was/ datter een stoel in de kercke moest wesen/ die de oberhandt/ ende princelijcke macht hadde ober alle de stoelen vande heele gantsche werelt: waerom dan niet lieber met Augustino ghehouden / ende dit Prinsdom toegheschreven aen den stoel van Roomen, afkomende vande Apostel Petrus, soo Augustinus meermael seght / ende van sulcke eene authoziteyt/dat de Pausen van Roomen, hare byeben sonden / aen alle de Bischoppen des werelts / wanneer sy ymant als ketter verdoemt hadden: jae soo Possidonius seght in t'le-
 ven van Augustinus *Cap. 18.* sorghe dzorgen vande Africaensche kercken soo in het Oosten / als Westen/ wanneer sy aen de selve schreven/ dat de Pelagianen, van alle Catholijcken / booz ketterz moesten ghehouden werden; waer ober oock de Concilien van Afriken ghesonden hebben naer Roomen tot de Pausen Innoc. en Zozymus, versoekende dat sy de selve ketterz/ dooz het Catholijck geloobe souden versaecken/en verdoemf.
 Sijn

Sijn dit niet altemael klare teekenen vande
 authoriteyt des stoels van Roomen boven alle
 de andere? vervolgens dat de spreuke Theodoret
 hier niet en kan ghelden?

Wy houdent dan hier wederom met Augusti-
 nus teghen de leeringe van Partije, ende de opwoz-
 pinghen van D. Cabeljau.

Alle de andere argumenten die D. Cabeljau
 deurgaens in sijn Memory-boeck boozfelt teghen
 Vekiti, om de opperste authoriteyt vande Pausen
 van Roomen om verre te sto- ten/ sal hy by Bellar-
 minus, wiens redenen hy of niet/of seer soberlyck
 aentaeckt, wederlept vinden

Hy sal wy derhalven belieuen te seggen/wat dit
 te bedede heeft/dat twee en sestig Bisschoppen/
 allegaer in t'besonder uygedrukt met hare na-
 men/gheschreven hebben upt het Concilium Mile-
 vitanum aen den Paus Innocentius, over de kette-
 rye der Pelagianen, hem aensprekende met dese
 woorden: Dit te kennen gevende aen uw Apostolijck
 ghemoet, en moeten wy niet veele woorden gheb- uye-
 ken, noch eene soo groote godlooscheyt niet hooch op-
 setten; ghemerckt dat sy u buyten twijffel soo bewegen,
 dat ghy niet en cont dissimuleren van haer te beteren, op
 dat sy niet voordere verbreyt worden, ende veele besmet-
 ten, ofte, om beter te segghen, vermoorden, als sy onder
 den naem *Christi*, vande gratie *Christi* gantschelijck ver-
 vremden. Dit hebben wy gheschreven u, t het Concilie
 van Numidien, naevolgende onse mede bisschoppen van
 de Kercke, ende Provincie van *Carthagen*, de welcke wy
 bevonden van d se sake gheschreven te hebben aen den
 Apostolijcken stoel, dien ghy salichlich verlicht. *Ep. 92.*
Concilij Milevitanum ad Innocent. Papam.

Di de woorden van acht en sestig Bisschop-
 pen upt het Concilie van Carthagen aen den sel-
 ven Paus/luyden aldus: Dit hebben wy, Mijn heer
 heyligh broeder, aen uwe liefde willen te kennen gheven,
 op dat oock de autoriteyt vande Apostolijcken stoel
 soude comen by de statuten van onse kleynicheyt, om te
 beweiren de salicheyt van veele, ende te verbereren de
 boosheyt

Boosheyte van sommighe. *Epistol. 90. ad Innocent. Pap. Rom.*

Waerom lust gheschreven naer Roomen? waerom niet naer Antiochien, ofte Alexandrien, daer den eersten Bisschop een Apostel gheweest was/soo wel als te Roomen? etc.

HET VII. CAPITTEL.

Van de autoriteyt der H.H. Out- Vaderen.

Aengaende dese materie komt de Room-
sche Kercke over een / mer het gheboelen
van Augustinus in dese volghende stuc-
ken.

Het eerste, dat de authoriteyt vande Out-va-
ders ghewichtich is oock om de ketterijen te
stutten.

Het tweede, dat de verklaringhe vande Scri-
pture moet ghehaelt worden vande Out-va-
ders.

Het derde dat de Out-vaders rechtsinnighe
Rechtens sijn in de verschillen der Naekomel-
ghen.

Het vierde dat het Christelijck volck toe-
staet te volghen de authoriteyt vande Va-
ders.

Het vijfde dat de ketteren/indien sy ghenesen
willen worden / moeten wederkeeren tot het
gheloof/ en religie der Out-vaderen.

Laet ons Augustinum van elck stuc in t' be-
sonder hoozen spreken Dat het eerste stuc he-
langht/daer van spreekt hy *lib. 2. contra Iulian sub si-
nem.*

Wy hebben seyt hy /hier voorghestelt een groote
menichte van Heyligen, die voor ons Bisschoppen ghe-
weest